visat.

tardor 2025

Paraules de la presidenta del jurat del X Premi Montserrat Franquesa

Dolors Udina

Benvinguts a l'acte de presentació de les obres finalistes del X premi Montserrat Franquesa de Traducció. En aquesta ocasió, han exercit com a jurat Melcion Mateu, Xènia Dyakonova, Meritxell Salvany, Jordi Mas i Pau-Joan Hernàndez, que va ser el guanyador de l'edició del premi de 2024. Entre tots, reuníem un bon ventall de llengües que ens permetia recórrer a l'original en cas de dubte: portuguès, anglès, rus, danès, suec i noruec, japonès, grec modern, francès i èuscar.

Des de l'any passat, el premi que atorga el PEN a la traducció d'una obra amb drets d'autor vigents ha passat a dir-se Premi Montserrat Franquesa, en record de l'enyorada professora i traductora del grec i l'alemany, i amant de l'esperanto. Encara que no caldria posar el seu nom a un premi per recordar-la i perquè tinguem constància del que vam perdre amb la seva desaparició, considero que honora el PEN, i a mi personalment, associar el nostre nom al d'una traductora destacada i activista cultural incansable com era l'estimada Montserrat.

Sabeu que les obres traduïdes que el jurat del premi llegeix i valora són les que presenten les diverses editorials perquè creuen que són les millors traduccions que han publicat durant l'any, en aquest cas durant el 2024, i s'hi afegeixen algunes obres del mateix any que els membres del jurat han llegit i consideren que es troben entre les bones traduccions de l'any. Enguany, doncs, les editorials van presentar 19 llibres traduïts i el jurat en va afegir 5 més. Entre totes aquestes, 10 van passar a la semifinal, com si diguéssim, i després d'una nova tria en van quedar 4, que són traduccions dels quatre finalistes que avui ens explicaran la seva experiència amb la traducció del llibre en qüestió, i entre els quals sortirà el guanyador.

La veritat és que triar les millors traduccions no és gens fàcil. El nivell de les traduccions al català és molt alt (val a dir que no ens fa cap falta la IA) i sempre ens sap greu, al jurat, haver de descartar com a

candidates moltes traduccions que tindrien dret a ser finalistes si es pogués premiar tothom. És una contradicció més de la vida que, mentre tots sabem el perill d'extinció en què es troba el català, hi ha un bon nombre de traductors que literalment es deixen la pell cercant les paraules precises i l'estil més adient per traslladar al català les literatures escrites en altres llengües. En tot cas, és evident que en un premi de traducció de vegades l'original enlluerna massa; no es premia només la traducció d'un llibre en abstracte, sinó un original ben traduït, i no es pot negar que té molta importància la subjectivitat dels membres del jurat, que per molt que ens esforcem per objectivar les nostres motivacions, som conscients que el fet que el llibre ens agradi té molt pes en la valoració de la traducció.

Dit això, presento els traductors de les quatre obres finalistes: Joana Castells ha traduït del portuguès *El déu de les falgueres*, de Daniel Galera, publicat per Males Herbes; Albert Nolla ha traduït del japonès Yukio Mishima, *Onnagata i altres contes*, publicat per Edicions del Cràter; Pau Sabaté ha traduït del grec els *Poemes de resistència* escrits per Iannis Ritsos als anys 40 del segle XX i publicats per Saldonar; i Pau Sanchis ha traduït del croat *El Museu de la Rendició Incondicional* de Dubravka Ugresic, publicat per Angle Editorial.

Abans de donar-vos la paraula perquè ens expliqueu els problemes i els dubtes que us han plantejat les traduccions respectives, aprofito per felicitar-vos a totes quatre per la distinció de la feina que heu fet. Independentment de quina sigui la traductora guanyadora d'aquesta edició, que es farà públic el **20 d'octubre**, el jurat considera que les quatre traduccions tenen un gran nivell d'excel·lència.

Gràcies a vosaltres, al públic present i al PEN català per la seva labor a favor de la traducció.

Dolors Udina - 22 de setembre de 2025

Veredicte:

Després d'una deliberació difícil per la gran qualitat de les quatre obres finalistes, el jurat del Premi Montserrat Franquesa del PEN Català 2025, ha decidit atorgar el premi a Joana Castells, traductora de l'obra *El déu de les falgueres*, de Daniel Galera. Entre les qualitats de la traducció d'aquesta obra contemporània, ambiciosa i

versemblant, el jurat ha destacat l'elegància, la riquesa i el ritme de la prosa que ha sabut imprimir en l'obra la traductora, que ha demostrat també una gran versatilitat a l'hora d'oferir una veu i un caire particular a cadascuna de les narracions del llibre, molt diferents entre si. El jurat també ha valorat la importància del contingut polític de les històries del llibre.